

Proces Sokratesa opisany przez Diogenesa Laertiosa – filozofa żyjącego w III w. n.e.

Dowiadujemy się też, że kiedy Sokrates z właściwą pasją rozprawiał o filozofii, wywoływał nieraz wściekłość audytorium; rzucono się nań, bito go po twarzy, szarpano za włosy, najczęściej jednak był przedmiotem drwin i pogardy. Wszystko to znosił cierpliwie. Nie zareagował nawet na kopniaka, którym go uraczono. A kiedy jeden ze świadków sceny dziwił się spokojowi, miał odpowiedzieć: „A gdyby kopnął mnie osioł, czy pozwałbym go przed sąd?”. Przebywał stale w Atenach, zawsze chętny do dyskusowania z każdym rozmówcą, a dysputy prowadził nie po to, by zmusić przeciwnika do zmiany poglądu, lecz po to, żeby razem z nim odkryć prawdę.

To był też powód zawiści i nienawiści, którą wzbudzał; a już szczególnie był znienawidzony za to, że wykazywał, iż ludzie, którzy mają wielkie o sobie mniemanie, są w rzeczywistości głupcami. Tym, który wniósł oskarżenie przeciwko Sokratesowi, był więc Meletos: „Meletos, syn Meletosa, z gminy Pitteus, wnosi pod przysięgą następujące oskarżenie przeciw Sokratesowi, synowi Sfroniska, z gminy Alkopeke: Sokrates jest winien nieuznawania bogów, których uznaje państwo, i wprowadzania kultu jakichś nowych bóstw; jest też winien psucia młodzieży. Za co powinien ponieść karę śmierci”. I nastąpiło głosowanie, w którym za skazaniem Sokratesa padło 281 głosów. Kiedy zaś sędziowie zastanawiali się nad wymiarem kary, ewentualnie nad wysokością grzywny, Sokrates zgłosił gotowość zapłacenia 25 drachm. Wśród sędziów podniosła się wrzawa oburzenia, a Sokrates dodał: „Za to, czego w moim życiu dokonałem, zasłużyłem sobie, by na koszt publiczny mieć dożywotnie utrzymanie w Prytaneum¹”. Wówczas nastąpiło drugie głosowanie, w którym filozof został skazany na śmierć; za wyrokiem padło jeszcze 80 głosów. Sokrates został wtrącony do więzienia, a w kilka dni później wypił cykutę²; do ostatniej chwili prowadził wzniosłe rozmowy. Wnet po jego śmierci Ateńczycy opamiętali się. Oskarżycieli Sokratesa skazali na wygnanie, a Meletosa nawet na śmierć, Sokratesa zaś uczcili posągiem z brązu.

¹ Prytaneum – budynek publiczny w starożytnej Grecji, w którym urzędowali i wspólnie na koszt państwa spożywali posiłki członkowie rady pięciuset

² cykuta – rodzaj trucizny

Diogenes Laertios, *Żywoty i poglądy sławnych filozofów*, Warszawa 1984.

Praca z tekstem

- 1.** Wyjaśnij, jakim człowiekiem, według Diogenesa, był Sokrates.
- 2.** Podaj, co Ty sądzisz o Sokratesie na podstawie tekstu Diogenesa.

3. Podaj, jakie uczucia i w kim wzbudzał Sokrates. Wyjaśnij, kto był wrogo ustosunkowany do Sokratesa i dlaczego.
4. Powiedz, za co sąd ateński skazał Sokratesa na śmierć.
5. Oceń postawę Sokratesa podczas procesu.
6. Powiedz, czy oskarżenie miało podstawy czy było pomówieniem. Uzasadnij odpowiedź.
7. Oceń postawę Ateńczyków po wykonaniu wyroku.